

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 29 Volume: 7 Issue: 29

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

KUR'ÂN-I KERİM'İN ÇEKÇE MEÂLLERİ ÜZERİNE TESPİTLER
TRANSLATIONS OF THE HOLY QUR'AN IN CZECH LANGUAGE AND THEIRS
EVALUATION

Zofie UÇAR*

Öz

Kur'ân-ı Kerim'in çevirileri, Slav dillerinden olan Çekçe de dâhil olmak üzere pek çok yabancı dilde hazırlanmıştır. Makalede Kur'ân'ın çevrilebilirliğine yaklaşımı değerlendirilecek, Hıristiyanlıkta Kutsal Kitap çevirilerine yaklaşımıyla karşılaştırılacak. Çekçede, en eski ve kısmî çeviri/polemik dışında, üç farklı meâl bulunmaktadır. Bu makalede Kur'ân'ın Çekçeye çevrilmesinin tarihinin yanı sıra, mevcut üç Çekçe mealinin özellikleri ele alınır. VESELÝ, NYKL ve HRBEK'in hazırladığı meâllerin şekli, dili, stili ve hassasiyeti konusunda fikirler sunulur. Ayrıca bu meâllerin hazırlama maksadına ve bugünlerde kullanılabilirliğine de değinilir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, meâl, Çekçe.

Abstract

The Glorious Qur'an has been translated in many foreign languages including the Czech, one of Slavic languages. Islamic approach to translatability of Qur'an will be in this paper evaluated and compared with approach to translations of Bible in Christianity. Besides the oldest and partial translation/polemik, there exist three translations in Czech. In this paper, history of translations of Qur'an into Czech as well as characteristics of these translations will be presented. Opinions about form, language, style and accuracy of translations prepared by VESELÝ, NYKL and HRBEK will be submitted. Besides this intention of these translations and theirs current usability will be noticed.

Keywords: Qur'an, translation, Czech language.

Kur'ân'ın tercüme edilip edilemeyeceği meselesine Hıristiyanlar ve Müslümanlar farklı yaklaşmıştır. Hem İslâm hem de Hıristiyanlık ehl-i kitap olarak kabul edilir, fakat her biri kendi kutsal saydığı kitapları kendine has bir şekilde algılar. Hıristiyanlıkta yazıların kanonizasyonu uzun bir zaman almıştır. İncil'in orijinal metinleri kayıp olduğu için, ellerine ulaşan en eski ve çoğu eksik yazmalar veya fragmanlar Hıristiyan rahipler tarafından birleştirip Kutsal Kitabın temeli oluşturulmuştur. Günümüzde uzmanların ellerinde binlerce Latince, Ermenice, Kıptice, Süryanice, Etiyopyaca, Slavca vs. kopyalar ve bunlara ilaveten, beş binden fazla Yunanca İncil kopyası ve fragmanı bulunmaktadır. Bu fragmanların sayısı epeyi fazla olduğu için, eski metinlerden orijinal metnin çıkarılmasının imkânsız olduğunu metin eleştiri uzmanları bile kabul etmiştir (Ehrman, 2006: 71-99, 309). Kilise, Eski Ahid metinlerini Vulgata denilen Latince çevirisiyle kullanmaktadır. Yeni Ahit metinlerinin yazmaları Yunanca olmasına rağmen, Avrupa'daki Katolik kilise, Latince çevirileri tercih etmiştir. Bu nedenle, Batı dünyasındaki Hıristiyanlar, kutsal metinler için çeviri metin kullanımına epey alışıktır, onlar için orijinal metin kaygısı söz konusu değildir. Batı dünyasının algısında "Kutsal Kitap" olarak artık bir dilden başka dile

* Dr., Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü.

çevrilip yorumlanan hâli anlaşılır. Kilise, Kutsal metinlerin yazarlarını Allah'tan ilham almış olarak sayarlar, yani metindeki yazılar doğrudan Allah'ın sözleri değil, fakat anlam ve mesaj bakımından Allah'tan mülhem olarak farz edilmiştir. Hatta biraz da abartarak, bir Hristiyan için metnin orijinalinden ziyade o metnin yorumu daha önemlidir demek yanlış olmayacaktır (Küng van Ess, 1998: 35-36). Hristiyanlıkta kutsal kitapların oluşmasında Allah'tan gelen ilhamın yanı sıra, insanların kendilerinden kaynaklanan çabaları ve tarihî şartlar da etkili olmuştur.

Diğer yandan, İslâm'da Kur'ân Allah'ın Hz. peygamber vasıtasıyla doğrudan insanlara hitap ettiği bir metin olarak kabul edilir. Müslümanlar, Hz. Muhammed'in, ilk İncil yazarlarının aksine, sadece anlam bakımından Allah'tan mesajlar iletmediğine, Allah'ın sözünü aynen aktardığına inanırlar. Kur'ân'ın kaydedilmesi ve hafızlar vasıtasıyla yazıya geçirilmesi oldukça kısa bir zamanda gerçekleşti. Hz. Peygamberin zamanında ve günümüzde kullanılan Kur'ân'ın aynı olması tarihî delillerle de kanıtlanmıştır (Tabataba'i, 1987: 101). Kur'ân'ın en eski nüshaları günümüze ulaşmıştır, bunlar hâlâ Kahire'de, Taşkent'te, İstanbul'da veya San'a'daki kütüphanelerde muhafaza edilmektedir. Hz. Peygamber'in vefatından sonra, Kur'ân'ı ezbere bilenlerin hafıza yanlışlarından kaynaklanabilen farklı ve yanlış okunuşları engellemek için Kur'ân tecdidi hâle getirildi. 651-656 yılları arasında ilk yazmalara ve hafızaların ezberlediği metne dayanarak, Hz. Peygamberin aktardığı vahyin kesin ve doğru okunan metni belirlendi. Bu nedenle, Hristiyanların Kutsal Kitabında sık sık karşımıza çıkan farklı versiyonlar ve çeviriler, Kur'ân için söz konusu değildir (Kropáček, 1993: 29).

Müslümanlara göre, Kur'ân Arapça nüzul olduğu için, Arapça olarak da muhafaza edilmiştir. İslâmiyet'in bakış açısıyla Kur'ân tercüme edilemez, ancak başka dillere meâlleri yapılabilir. Sadece anlam çevrilebilir, o da yüzde yüz olmayacaktır. Kur'ân'ın estetik ve sembolik yapısı anlamla beraber aktarılamadığından dolayı, Kur'ân'ın başka dillere meâlleri tam bir Kur'ân sayılmaz. Kur'ân dili oldukça metaforiktir ve Arapça kelimelerinin çok anlamlılığı yüzünden Kur'ân'ının bütün anlamı ve nüansları ihtiva edecek şekilde başka bir dile aktarılması zaten mümkün değildir. Bu nedenle diğer bir dildeki hâli ancak 'meâl' olarak kabul edilir. Tercüme, oldukça zor bir iştir, doğru kelime seçilirse bile anlam bakımından daraltma, eksik aktarma, hatta farklı bir anlam katma, imaj veya duygu ilave etme her zaman mümkündür. Bazı meâllerin içinde Arapça metni açıklayan kelimeler veya ifadeler yer alır, onlar bazen parantez içinde gösterilir, fakat bazen de çevirinin içinde olduğu gibi bırakılır (Öztürk, 1997: 5-6). Kur'ân, Allah kelâmı olduğu için, değişiklik yapılamaz, ilave veya eksik bırakma da söz konusu olmaz. Fakat meâllerde bu tarz bilinçsiz, hatta kasıtlı değişiklikleri bulmak mümkündür. Meâllerde bulunan bazı hatalar, diğer meâllere de sirayet edebilir, hatta bazen bu hatalarda ısrar edildiği bile olur. Bu durum daha çok Avrupa dillerinde görülse de diğer dillerde de örneklerini bulmak mümkündür (Bucaille, 1985: 178-9). Kuran'ın ilk çevrildiği diller arasında Farsça, Yunanca, Türkçe, Urdu ve Latince yer alır. İlk çevirilerden Farsçaya olan, Hz. Peygamberin daha hayatta iken başlamıştır. Türkçede ilk meâller, XI. yüzyılın başlarına Arap harfleriyle hazırlanmıştır (Sağol, 1997: 379-396). Yüzyıllar içerisinde yüzden fazla Türkçe meâl hazırlanmıştır, bunların el yazmalarının büyük bir kısmı günümüze ulaşmıştır, bunlar İstanbul, Konya, Petrohrad, Dresden, Vatikan, Londra ve diğer büyük şehirlerde bulunan çeşitli müze ve kütüphanelerde muhafaza edilmektedir (Hamidullah, 1993: 107-121).

Kur'ân'ın Latince meâli Avrupa'da XII. yüzyıldan beri bilinmektedir. İlk meâl, 1143 yılında Robertus Ketensis tarafından "Gerçek Mahomet'in Kanunu" adıyla hazırlanmıştır. Bu meâl Cluny manastırının başrahibi Aziz Peter'in (Pierre'in) "İslâm'ı iyi tanımadan onu yenemeyiz" (Yıldırım, 2006: 272) şeklinde ifade edilen isteği üzerine hazırlanmıştır. Latince metin, edepsizlik ve çapkınlık intibası bıraksın diye abartılmış, metinde olmadık sevimsiz kelimeler tercih edilmiştir. Kur'ân'ın bu ilk meâli onu çürütme ve geçersiz kılma niyetiyle hazırlanmıştır ve içinde pek çok yanlış ve polemik bulunmaktadır. Bu metin, 1543 yılında Theodor Bibliander tarafından, Martin Luther'in "önsöz" yazısıyla üç cilt hâlinde basılmıştır. Bibliander metni olarak bilinen bu hatalarla dolu ve art niyetli eserin diğer Avrupa dillerine aktarmada kaynak olduğu, genel olarak Avrupa dillerindeki Kur'ân meâllerinde de (İtalyanca 1547, Almanca 1616, Fransızca 1647, İngilizce 1649) bu hataların devam ettirildiği görülmektedir. Theodor Bibliander

metninden hareketle hazırlanan ikinci Latince meâl, 1698 yılında Arapça uzmanı Ludovico Marracci'nin kaleminden çıkmıştır. Bu metnin sonunda Marraccinin hazırladığı değerlendirme vardır, orada Katolik bakış açısından İslâm'ın neden 'hatalı' olduğu izah edilir (Mendel, 2007: 198; Yıldırım, 2006: 77, 176).

Bu meâlleri incelemeyen önce, Hıristiyanlık ve İslâm arasındaki kutsal metinlere yaklaşım farkından kısaca bahsetmek uygun olacaktır. İlk Kur'ân meâllerinde 'düşmanca' yaklaşımlar ve 'menfur' düşünceler açıkça görülmektedir. Yüzyıllar boyunca Hıristiyan dünyasını korumak adına, Kur'ân'ın 'sahte' peygamberle insanları doğru yoldan saptırmaya çalışıldığı iddia edildi. İslâm peygamberi 'hilebaz', 'yalancı' ve 'şeytanî' dürtülere cevap veren şehvet tutkunu biriymiş gibi tanıtıldı. Kilisenin kontrol altındaki toplumunda zaten bundan farklı bir yaklaşım beklenemezdi. Modern çağa gelince, özellikle XIX. yüzyılda Batı Avrupa'da Kur'ân daha objektif ve tarafsız incelenmeye çalışılmıştır, bu araştırmalar, belki de 'keşfetme' düşüncesi 'yeni', 'doğru' ve 'bilimsel' meâlleri zaruri kıldı. XIX. yüzyılın ortalarında Oryantalist âlimler bu konuda, geleneksel görüşten hareket ederek daha nesnel ve farklı noktaları vurgulamaya çalışan yeni görüşleri ortaya koymaya çalıştı. Pek çoğunun Arapça bilgisi gayet iyi seviyedeydi, ama bazıları kasıtlı veya değil, şüursuzlukla veya dikkatsizlikle bazı hatalar yaptı ve bu hatalar daha sonra da devam ettirildi. Tevrat ve İncil'e uyguladıkları metinsel eleştiri metoduyla Kur'ân'ı da incelemeye çalıştılar, Kur'ân metnine aynı perspektiften bakmayı düşündüler. O dönemde, Batı düşünce hayatında hâkim olan bilimsel şüphecilik Kur'ân araştırmalarında, örneğin Nöldeke veya Goldziher'in eserlerinde de hissedilebilir derecededir. (Baljon 1961: 9; Yıldırım 2006: 77) Batılı bilim adamlarının bazıları iyi niyetli ve oldukça titiz çeviriler hazırlamaya çalıştılar, ama yine de temel yaklaşım fazla değişmedi. Yapılan meâllerin 'önsöz' kısmında olumsuz yaklaşımlar şu ifadelerde açıkça görülmektedir: *"Bu kitabın gücünün sırrı tabii ki onu üreten adamın zekâsındadır", "Kur'ân'da ahlak öğretilerinin eksiklerinin, bizim alışık olduğumuz yüksek ahlak görüş noktasından bakıldığında ilginç bir şekilde yeterli olacağı görülecektir, fakat Arap ve diğer tür putperestliğin ahlakî ilkeleri ve sonra yerlerini alan Kur'ân ahlakî arasındaki çok fazla değildir", "Kutsal kitaptaki hatıralar, Haham efsaneleri, tahrif edilmiş ve doğruluğu şüpheli kaynaklardan alınmış Hıristiyan gelenekleri ve yerli pagan hikâyeleri; bütün bunlar ilk olarak peygamberin duygusal zihninden geçip şiir ve coşkuyla yoğrularak ilginç yeni bir formda düzenlenmiştir"* (Rodwell, 1963 (1909): vii-viii).

Kur'ân'ın meâlleri bütün Avrupa'da hemen hemen aynı ortamlarda ortaya çıkmıştır. Bu nedenden pek çok ortak özelliği, yaklaşımı, üslûbu ve yanlışı içerir. Avusturya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğunda ve Çekoslovakya'da durum pek farklı değildi. Çek toplumunda Kur'ân'ın ilk ortaya çıkan meâli XVII. yüzyıla aittir. Evangelik Hıristiyan ve bir soylu olan Václav Budovec, Kur'ân'ı kısmen ve pek çok önyargı ve hatalarla Çekçeye aktarmıştır. Budovec, 10 Kasım 1577'de Osmanlı İmparatorluğuna ve İstanbul'a seyahate çıktı, yeni elçi olacak Sincendorflu Jachym'in ekibinde haznedar olarak görev yaptı. Budovec'in görevlerinden biri de sultana değerli armağanlar sunmaktır (Budovec 1989: 8). Budovec yolculuğu ve İstanbul'daki ikameti sırasında mektuplar yazdı, dikkatli bir gözlemciydi. İstanbul'da 7 yıl kaldı ve Osmanlı Türkçesini iyi öğrendi. Türkçe bilgisini memleketine döndükten sonra da zaman zaman kullandı, örneğin 1620 yılında Prag'a gelmiş Türk elçilerine tercümanlık yaptığı bilinmektedir (Mendel, 2007: 45). Budovec, Türklerle iletişim kurmaya çalıştı, yanına Bibliandr'ın hazırladığı Kur'ân'ın Latince 'tercümesini' de aldı. Türklerin ibadetlerini ve dinî hayatını öğrenmeye çalıştı, onların uyguladığı ibadetin ve yaşadıkları dinî hayatın büyük cazibesinin farkındaydı. Yazdığı eser olan Antialkoran'da (kelime kelime çevirisi: *'Kur'ân karşıtı'*) bu durum açıkça görülür. Farklı dinin cazibesine kapılmamak için kendi inançlarını ve dinî öğretisini bilinçli bir şekilde güçlendirmeye çalıştı. 1584 yılında memleketine geri döndü, imparatorun temyiz mahkemesinin üst kurul danışmanı oldu (Budovec, 1989: 7-9). Memleketine döndükten sonra hem yedi yıllık tecrübesine, hem de eline ulaşabilen İslâm konulu diğer kaynaklara dayanarak Antialkoran'ı yazmaya karar verdi. Antialkoran geleneksel Hıristiyan-İslâmî polemikler ile hazırlanmıştır. Yazar objektif, bilimsel ve nesnel olmaya çalışmaz, amacının İslâmiyet'i küçük düşürmek, 'asıl' yüzünü ortaya çıkarmak ve tehlikesini göstermek olduğunu açıkça yazar. Antialkoran'ın ilk bölümü Kur'ân'ın bazı surelerinin ve ayetlerinin 'çevirisi' olarak düşünülür, fakat bu metin kelime kelime tercüme edilmemiştir. Sureler, yazarın yorumundan geçtikten sonra sunulur.

Kitabın ikinci kısmında Budovec, İslâm'ın yanlışlarını göstermeye çalışmış, Kur'ân'ın Tevrat ve İncil'den farklı yerlerini ve alıntılarını listelemiştir. İslâmiyet, onun için örtülü bir kozadır, Müslümanların gösterdikleri Allah korkusu, inanç ve ibadetlerin altında 'şeytanî, baştan çıkarıcılık ve tehlikenin' olduğunu düşünür. Antialkoran'ın üçüncü kısmı ise dünyanın gidişatını göstermeye çalışan soyut teolojik bir denemedir, bu kısımda İslâm pek büyük rol oynamaz, İslâm burada ancak Kıyamet gününe yakın ortaya çıkan Yecüc ve Mecüc halklarını temsil eder (Budovec, 1989: 33-361). Budovec'in bu kitabı, görüldüğü üzere, Kur'ân'ın tam ve objektif aktarılması sayılmaz, yanlış da olsa Kur'ân hakkında bazı bilgiler içerir. Sadece bu tarz bilgileri içermesiyle bile o dönemin Hıristiyan kilisesi için tehlikeli olduğu yönündeki kanaatten kurutulamaz. Budovec'in eseri sansür iznini 20 sene bekledikten sonra 1614 yılında yayınlandı. XVII. yüzyılın başlarında Habsburg Protestanlarının gücünü azaltma çabaları, Protestan/Evangelik olan Budovec'i de etkiledi, kendisi Protestan-Katolik anlaşmazlığına dayalı politik oyunlara katılmak zorunda kaldı. Katolikler mücadeleyi kazanınca, diğer 20 Protestan Çek soylu ile beraber 1621 yılında Prag Staroměstské meydanında idam edildi. İronik bir şekilde hayatının son döneminde, İstanbul'dan döndükten sonra, İslâmî fikirlerle eve dönmekten, İslâmî propaganda yapmakta ve Hıristiyanlara İslâm'ı zorla kabul ettirmeye çalışmaktan suçlandı (Mendel, 2007: 201).

Bu meâlden sonra, uzun zaman dilimi içinde Kur'ân ve İslâmiyet hakkında Çekçe bir eser çıkmamıştır. Ancak XIX. yüzyılda İslâm, peygamber ve Kur'ân hakkında yayınlar artmaya başlamış, ansiklopedi ve halk takvimlerindeki tek tük bilgilerin yanısıra dergi ve kitaplar arasında genel olarak din bilgileri, Hz. Muhammed'in hayatı ve Kur'ân konulu yayınlar yer almıştır. 1809-1810 yıllarında Türk tarihi ya da Türk devletinin hikâyesi basılmış, ilk ciltte Hz. Muhammed'in hayatı ve İslâm'ın ortaya çıkış mücadelesi anlatılmıştır. 1814 yılında Jan Hýbl'in kaleminden Türk dininin kurucusu olan "Mahomet'in Hayatı" adlı kitap çıkmıştır, bu kitap Hz. Muhammed'in ismini yanlış kullanmasına rağmen, yayınladığı döneme göre nispeten nesnel ve önyargısız olarak değerlendirilmiştir. 1854 yılında Irving'in 'Muhammed'in Hayatı' adlı ayrıntılı kitabının çevirisi yayınlanmıştır. Halk için basılmış takvimde bile İslâm'dan bahsedilir. 1833 yılına ait Kramerius'un Yeni takvim'i; Katolik, Evangelik, Yunanlı ve Türk için hazırlanmıştır, burada İslâmî bayramların tarihi ile İslâmî takvimindeki aylara göre notlar da vardır. Bazı Çek aydınlarının, örneğin filolog Josef Dobrovský'nin de Kur'ân'ı okudukları söylenir. (Mendel, 2007: 219, 222-223).

XX. yüzyılın ilk yarısında Kur'ân'ın Çekçeye iki meâli yayınlandı. Meâllerin ilki Katolik papaz olan Ignac Veselý'nin kaleminden çıkmıştır. Kur'ân üzerinde 12 sene a çalışmış, hazırladığı eseri yayınlamak için büyük çaba harcamak zorunda kalmıştır. Kur'ân'ın 1-7 sureleri içeren ilk kısmı 1913 yılında, ikinci ve üçüncüsü ise ancak I. Dünya Savaşından sonra 1923 (sure 8-35) ve 1925 (sure 35-114) yıllarında basılabilmektedir. Veselý'nin Kur'ân'a ve içerdiği mesaja şüpheli yaklaşımı açıkça görülür. Veselý'nin kullandığı orijinal metin konusunda da şüpheler vardır, muhtemelen Arapça metnin yanı sıra, diğer kaynak olarak kendisi Kur'ân'ın Latince meâllerini de kullanmış olmalıdır. Veselý'nin eserine genel olarak bakıldığında, eserin zaman aşımına uğradığı, arkaik olduğu, dil bakımından eskidiği, açıklamalarda Katolik yorumuna sıkı sıkıya bağlı kaldığı ve bilimsel araştırmaların sonuçlarını göz ardı ettiği söylenebilir. Ancak, ilginçtir ki eser hakkında bu kadar olumsuz görüşlere rağmen, Çek Müslümanlar tarafından Veselý'nin meâli uzun yıllar hutbe ve yayınlarda kullanılmıştır. (Mendel, 2007: 219- 220)

Kur'ân'ın Çekçeye ikinci meâli, dilbilimci ve polilog Alois Richard Nykl (1885-1958) tarafından hazırlanmıştır. Elliden fazla dili ana dili kadar iyi bilen ve bir dili birkaç haftada öğrenebilen Nykl hayatının çoğunu ABD, Rusya, Japonya, İspanya, Kuzey Afrika ülkelerinde, Orta Doğu'da geçirmiştir. İspanya'da eski Arapça el yazmalarının okuma projelerini yürütmüş, Alhambra yazılarını çözmüştür (The Milwaukee Journal, 21 Ağustos 1941: 40). Arap edebiyatından sayısız çeviri yapmış, aralarında Harvard ve Chicago üniversitelerinin de yer aldığı pek çok üniversitede ders vermiştir. Çevirileri ve makaleleri oldukça kalitelidir, kendisi zamanında pek çok üniversite tarafından istenilen ve tercih edilen dilbilimci olarak bilinir. Fakat Nykl'in farklı ve ilginç kişiliğine rağmen, sürekli yer değiştirmesi nedeniyle onun takipçisi sayılabilecek hiç bir öğrenci yetişmemiştir. Nykl'in Kur'ân meâli dil seviyesi bakımından oldukça ileridir. Eser,

öncekilere göre daha titiz hazırlanmıştır ve orijinal metne daha sadıktır. Nykl'in bu eseri 1934 yılında, ikinci defa 1938 yılında yayınlanmıştır. Eserin girişinde Kur'an'ın Avrupa dillerindeki eski meâllerinin değerlendirilmesi ve İslâm'ın ortaya çıkışı konusundaki bilgiler yer alır. Eserin sonunda okuyucular, sureleri açıklayan notları görebilir. Nykl'in eserinin dili daha iyi olmasına rağmen, Çek Müslümanlar Veselý'nin eserini daha çok tercih etmiştir. Nykl'in dili eskicil öğeler taşır ve biraz da ağırdır. Bunun yanı sıra Çek Müslüman cemiyetinin eleştirip reddettikleri Veselý'nin açıklamaları yerine, Nykl'in açıklamaları daha çok tercih edilmiştir (Mendel, 2007: 220). Günümüzde Kur'an'ın hem Veselý hem de Nykl tarafından yapılan meâllerine internet ortamında ulaşmak mümkündür.

Veselý, Nykl ve Hrbek dışında bazı amatörlerin de Kur'an meâli hazırladıkları görülür. Örneğin, Kopřivnice'den Rudo Zanáška seçilmiş bazı kısımları Çekçeye çevirmiştir, fakat bunlar sadece 1952 tarihinde basılmamış elyazısı notlar şeklinde kalmıştır (Hamidullah, 1993: 139).

Günümüzde Kur'an'ın Çekçede en çok kullanılan meâli Ivan Hrbek tarafından hazırlanmıştır. Çekçedeki bu üçüncü meâl, daha öncekilerde yapılan hataların farkındadır. Hrbek eserin önsözünde Nykl'in eserinin dil açısından eksik ve arkaik olduğunu, ağır ifadeler içerdiğini; Veselý'nin ise açıklamalar kısmının yetersiz ve taraflı olduğunu söyler. Arap dili ve edebiyatı uzmanı olan Hrbek'in bu çevirisi on seneden uzun sürede hazırlandı. Hrbek sureleri, ilki hariç, diğer Kur'an mütercimleri olan Nöldeke (1860), Rodwell (1876) ve Blachere (1949-1950) gibi kronolojik şekilde sıraladı. Surelerin kronolojik sıralanması Müslümanlar tarafından eleştirilir (Hamidullah, 1976: 229); fakat Hrbek'in kronolojik sıralama için önemli nedenleri vardır. Bu etkenler arasında başta siyasî ve toplumsal koşullar yer alır. Hrbek'in hazırladığı Kur'an meâli 1972 yılında Komünist, resmî ideolojisi Ataizm olan Çekoslovakya'da yayınlanmıştır. Kur'an'ın o dönemde resmî basılabilmesi bile o gün için tek başına bir mucizedir. Kur'an 20.000 adet olarak basılmış, fakat kitapçılarda iki günde tükenmiştir. Eser, çok ilgi görmüştür, halka fazla yayılmaması için gizli polis tarafından satın alınarak toplatıldığı bile iddia edilir. Hrbek resmî sansür nedeniyle Kur'an'ı dinî kitap olarak bastıramadığı için, bilimsel bir 'çeviri' ve 'inceleme' olarak yayınlanma izni alabilmiştir. Ayrıca, Hrbek'in sureleri kronolojik olarak sıralamasının nedenleri arasında okuyuculara Hz. Muhammed'in peygamberlik görevini daha iyi tanıtmak, onun kişisel ve dinî meselelerdeki gelişimini daha iyi izletebilmek vardır. Hrbek'in eserinin giriş kısmında, İslâm öncesi Arabistan ve içinde yaşayan insanlar, Arabistan, Mekke ve Medine, dinî hayat, Hz. Muhammed'in hayatı ve faaliyetleri, Kur'an'ın biçimi, tanıtımı, isimleri, bölünmesi, ayetleri, esrarengiz harfleri, Kur'an'ın dili ve stili, Kur'an'ın neşri, surelerin kronolojik sırası, Kur'an'ın içeriği ve öğretisi, orijinallik ve bağımlılık, Allah ve sıfatları, melekler, peygamber ve vahiy, Tevrat ve İncil'den hikâyeler, vs. gibi bölüm başlıkları bulunmaktadır (Hrbek, 1972: 9-106). Hrbek'in hazırladığı bu geniş giriş, Çek okuyuculara pek çok bilgi vermektedir. Üstelik bu tarz bilgilere ulaşılması güç olan bu dönemde Hrbek'in eseri, hem kapsam bakımından, hem de sunulan bilgilerin nesnellığı bakımından oldukça değerlidir. Diğer taraftan Hrbek'in Batı Avrupa'da ve İslâm ülkelerinde yürütülen yeni araştırmaları ve incelemeleri izleyemediği de görülmektedir, Hrbek'in bilgileri ve metotları büyük ölçüde 1930 ve 1940'lı yıllara dayanır. Hrbek'in eserinde doğal olarak hatalar bulunabilir; ya da çeviri için tartışmalı ayetler veya kelimeler konusunda belli yaklaşımı sergilemeye karar verirken, bu konuda yeni incelemeleri bilmediği de görülür. Bu eleştirilen yerler arasında 25: 14, 63: 4 ve 89: 7 yer alır (Hamidullah, 1976: 232-233). Eleştirilen bu yerler diğer dillere çevrilmiş bazı meâllere uyumlu bir şekilde çevrilmiştir, örneğin Türkçede Hayrettin Karaman ile Yaşar Nuri Öztürk'ün mealleriyle paralellik gösterir. Hrbek çeviri için 1923 (h. 1342) yılında Mısır'da basılmış resmi Arapça orijinal metni kullanmıştır. Çevirilmesi ve anlaşılması zor veya yorum açık kısımlarda Paret'in Almanca, Kraçkovskiy'in Rusça, Bausani'nin İtalyanca, Blachere'in Fransızca ve Bell'in İngilizceye çevirilerine de başvurmuştur. Önsözünde de çeviri sırasında karşılaştığı sorun ve zorluklardan bahseder, hangi metodu seçtiğini de zikreder. Çevirisinde Kur'an dilinin sanatsal yönünü de taklit etmeye çalışır, mümkün yerlerde vezin ve asonans kullanılır. Hrbek'in çevirisi Çek Müslümanlar tarafından tercih edilip hutbelerde ve basılan kitap, dergi ve broşürlerde kullanılır. Çeviri 4 defa basılmış, ilk defa 1972 yılında (20 bin), ikinci defa 1991 yılında (30 bin) ve üçüncü defa 2000 yılında Arapça orijinal metniyle ve 2007 yılında Arapça orijinal metniyle ve Abdullah

Yusuf Ali'nin tefsiriyle beraber yayınlanmıştır (Hrbek, 1972; Svatý Korán, 2007; Mendel, 2007: 220-221.)

Aşağıdaki listede Çekçede olan üç meâli daha iyi tanıtmak için bazı ayet ve surelerin çevirileri mukayeseli olarak sunulacaktır. Çeviriler Çekçeden Türkçeye kelime kelime çevrilmiş, anlam bakımından orijinal metne sadık kalmıştır. İslam için önemli olan, Müslümanların her gün hatırladıkları ve söyledikleri sure ve ayetler, yani Fatıha, Alak, İhlas ve Nas suresi, Ayet'ül Kürsi ve Nur suresinin 35. ayeti seçilmiştir. Ayrıca son olarak Çekçe meâllerdeki surelerin isimleri de eklenmiştir:

1. Fatıha Suresi				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.
1.	Tam Rahman sahibi Allah'ın adıyla,	Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla,	Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla,	Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla...
2.	Dünyaların Rabbi Allah'ın ihtişamıyla!	Dünyaların Rabbi Allah'a övgü olsun!	Bütün insanlığın Dünyaların Rabbi Allah'a övgü olsun!	Hamd, âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur
3.	Rahman ve Rahime,	[aynı]	[aynı]	Rahman ve rahim
4.	Yargılama gününün hükümdarına,	[aynı]	[aynı]	Ödül ve ceza gününün tek hâkimi
5.	Seni Allah olarak tanıyoruz ve senden yardım istiyoruz	Sana tapıyoruz ve sana sığınıyoruz	Sana saygıyla tapıyoruz ve senden yardım talep ediyoruz	(Rabbimiz) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.
6.	Bizi doğru yola yönelt	[aynı]	[aynı]	Bizi dosdoğru yola ilet
7.	Lütfettiklerinin yoluna, kızdıklarının ve başıboş gezenlerin yoluna değil.	[aynı]	Lütfettiklerin yoluna, kızdıklarının veya yanılğıda olanların yoluna değil.	Nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!

2. Bakara Suresi [255. ayet]				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.
255	-	Allah! Allahtan başka ilah yok; o, canlıdır ve sabittir! O ne uyuklar, ne de uyur, göklerde ve yerde olan her şey Onundur. Kim onun önünde araya girebilir ki, ancak onun izniyle? O her şeyden önce ve sonra ne olduğunu biliyor, fakat onlar bilgiden hiçbir şey anlamazlar, ancak onun istedikleri hariç. Onun tahtı göklerde ve yerde yayılır ve ikisinin koruması onu zorlamaz – O asil ve azizdir!	Allah! Onun dışında ilah yoktur, canlıdır ve sabittir! O ne uyuklamaya ne de uykuya yakalanır, göklerde ve yerde olan her şey onundur. Kim onun önünde araya girebilir ki, ancak onun izniyle? O ellerinin önünde ve sırtların arkasında olanları bilir, hâlbuki onlar bilgiden hiçbir şey anlamazlar, ancak onun istediklerini. Onun tahtı gökleri ve yeri sarar ve onların koruması onu zorlamaz – O asil ve azizdir!	Allah, Ondan başka tanrı yoktur; diridir, her şeyin varlığı O'na bağlı ve dayalıdır. Ne uykusu gelir ne de uyur. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur. Onun izni olmadıkça katında hiçbir kimse şefaahat edemez. Onların önlerinde ve arkalarında olanları O bilir. Onun ilminden hiçbir şeyi – dilediği müstesna – kimse bilgisi içine sığdıramaz. Onun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır. Onları korumak kendisine zor gelmez. O yücedir, mutlak büyüktür.

24. Nur Suresi [35. ayet]				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.

35	-	Allah göklerin ve yerin nurudur: nuru lambanın – camla kaplı lambanın – yandığı mihraba benzer, cam da parlak yıldız benzer: bereketli ağacın, ne batılı ne doğulu olan zeytin ağacının yağıyla yakılır: yağı ateş dokunmazsa bile de ışık verir: nur üzerinde nurdur. Allah nuruna istediğini yöneltir ve insana benzetmeler verir. Allah her şeyi bilir.	Ve Allah göklerin ve yerin nurudur. Nuru lambanın yandığı mihraba benzer ve lamba cam kandilindedir. Ve cam kandili parlayan yıldız benzer ve bereketli ağacın, ne batılı ne doğulu olan zeytin ağacının yağıyla yakılır: yağı kolay yakılır, ateş ona dokunmazsa bile. Nur üzerinde nurdur. Ve Allah nuruna istediğini yöneltir ve Allah insanlara çeşitli benzetmeler sunar. Allah her şeyi bilir.	Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali içinde kandil bulunan bir kandildir. Kandil bir cam içindedir, cam inci gibi parlayan bir yıldız benzer; (bu kandil) doğuya da batıya da ait olmayan yağın neredeyse ateş dokunmazsa bile ışık veren mübarek bir zeytin ağacından yakılır. Nur üstüne nur. Allah nuruna dilediğini kavuşturur. Allah insanlar için misaller veriyor; Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir.
----	---	--	--	---

96. Alak Suresi				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.
1.	(Her şeyi) yaratan Rabbinin adıyla oku!	Yaratan Rabbinin adıyla oku!	Yaratan Rabbinin adıyla oku,	Yaratan rabbinin adıyla oku!
2.	İnsanı kan pıhtısından yarattı	İnsanı pıhtılaştırıp kandan yarattı.	İnsanı yapışkan damladan yarattı.	O, insanı alaktan (asilip tutunan zigottan) yaratmıştır
3.	Oku! Çünkü en cömert Rabbin	Oku! Çünkü Rabbin en cömerttir,	Oku! Çünkü Rabbin çok cömerttir,	Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, insana bilmediğini öğreten rabbin sonsuz kerem sahibidir.
4.	Kalemle yazmayı öğretti,	O kalemle (yazmayı) öğretti,	O kalemle öğretti.	
5.	İnsana bilmediğini öğretir.	İnsana bilmediğini öğretti.	İnsana bilmediğini öğretti	
6.	Öyle olur; insan isyankâr/asi/itaatsiz olur,	Fakat hayır, insan kesinlikle asi olur,	Fakat dikkat, insan asi/isyankâr olur,	Gerçek şu ki insan, kendini kendine yeterli göreyerek ille de azgınlasmaktadır.
7.	Zenginliğe ulaştığında.	Kendisini başkasına muhtaç olarak görmediğinde.	Çünkü kendini kendine yeten olarak görür.	
8.	Fakat herkes Rabbine döner,	Kesinlikle Rabbine (her şeyin) dönüşü (var)!	Ancak Rabbine (her şeyin) dönüşü var!	Oysa (kuldaki) her şey yalnız rabbine aittir (O'na dönecektir).
9.	Ne düşünüyorsun engelleyen hakkında?	Ne düşünüyorsun engelleyen hakkında?	Ne düşünüyorsun engelleyen hakkında?	Gördün mü, bir kulu namaz kılarken engelleyen o adamı?
10.	(Allah'ın) kuluna namaz kılmayı (engelleyen)	Kuluna namaz kılmayı (engelleyen)	Kuluna namaz kılmayı (engelleyen).	
11.	Ne düşünüyorsun? O doğru yolda mıdır?	Ne düşünüyorsun, doğru yolu takip etseydi,	Onun doğru yolda olduğunu düşünüyor musun?	Peki, düşündün mü (ey inkârcı), ya o kul doğru yolda ise?
12.	Ya da o Allah'tan korkmayı mı öğretir?	Ya da Allah'tan korkuyu emretseydi?	Onun dindarlığı emrettiğini?	Yahut günahattan sakınmaya çağırıyorsa!
13.	Resulü yalanla suçlaması, ona sırtını dönmesi konusunda ne düşünüyorsun?	Resulü yalancı belirtmesi ve ona sırtını dönmesi konusunda ne düşünüyorsun?	Onun yalanla suçlaması ve yüzünü çevirmesi hakkında ne düşünüyorsun?	Düşündün mü (ey resulüm), ya bu adam hakkı inkâr ediyor, sırt çeviriyorsa!
14.	Allah'ın bunu görmesini bilmiyor mu?	Allah'ın görmesini bilmedi mi?	Allah'ın onu gözlemlemesini gerçekten bilmiyor mu?	Allah'ın her şeyi gördüğünü bilmiyor mu o?
15.	Evet, kesinlikle bunu görür. O yüzden bundan	Fakat hayır, bundan vazgeçmezse, kesin-	Ancak dikkat, bundan vazgeçmezse, kesinlik-	Hayır, hayır! Eğer vazgeçmezse mutlaka

	vazgeçmezse, onu tutarız ve saçlarla sürükleriz.	likle onu saçından tutacağız,	le onu saçından tutacağız,	onu perçeminden yakalayıp sürükleriz!
16.	Yalancı ve günahkâr saçlarla.	Yalancı ve günahkâr saçından.	Yalancı ve günahkâr saçından.	O yalancı günahkâr perçeminden!
17.	Ondan sonra dostlarını çağırın, onu korusunlar diye.	Ondan sonra topluluğunun üyelerini çağırın,	Ondan sonra kabilesini çağırın,	O hemen kurultayı çağırın.
18.	Biz hemen cehennem koruyucularını çağırırız, (onu oraya atmak için)	Biz cehennem koruyucularını çağıracağız!	Biz cehennem koruyucularını çağıracağız.	Biz de zebanileri çağıracağız!
19.	Evet, öyle olur. Onu dinleme o zaman, Allah'ın önünde eğil ve ona yaklaş!	Fakat hayır, onu dinleme; yüzünü yere koy ve (Allah'a) yaklaş.	Ancak dikkat, onu dinleme, fakat yüzünü yere koy ve (Allah'a) yaklaş!	Sakin onun isteğine uyma! Secdeye kapan ve Allah'a yaklaş.

112. İhlas Suresi				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.
1.	De ki Allah birdir	[aynı]	[aynı]	De ki: "O Allah'tır, tektir.
2.	Sonsuz Allah	[aynı]	[aynı]	Allah sameddir.
3.	Doğurmaz ve doğurulmaz	[aynı]	[aynı]	O'ndan çocuk olmamıştır (kimsenin babası değildir), kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir).
4.	Kimse onunla eşit değildir.	[aynı]	[aynı]	O'nun hiçbir dengi yoktur."

114. Nas Suresi				
Ayet	VESELÝ	NYKL	HRBEK	KARAMAN vd.
1.	De ki insanların Rabbine sığınıyorum.	[aynı]	De ki insanların Rabbinin korumasına sığınıyorum.	De ki: "Cinlerden olsun insanlardan olsun, insanların kalplerine vesvese sokan sinsi şeytanın şerrinden insanların rabbine, insanların malik ve hâkimine, insanların mabuduna sığınırım!"
2.	İnsanların hükümdarına	[aynı]	[aynı]	
3.	İnsanların Allah'ına	[aynı]	[aynı]	
4.	Kaçan vesveseci fitneçinin kötülüğünden	Sinsice kaçan vesveseci fitneçinin kötülüğünden	Sinsi vesveseci fitneçinin kötülüğünden	
5.	o insanların göğsüne kötülüğü sokar	O insanların içine kötülük fısıldar	O insanların göğsüne kötülük fısıldar	
6.	Cinlerden ve insanlardan	[aynı]	Cinlerden veya insanlardan olsa da.	

Sure İsimlerinin Karşılaştırmalı Listesi

Sure No	VESELÝ	NYKL	HRBEK	
1.	Giriş	[aynı]	Kitabı Açan	Fatiha
2.	İnek	[aynı]	[aynı]	Bakara
3.	Amran'ın Ailesi	İmran'ın Sülalesi	[aynı]	Âl-i İmrân

4.	Kadınlar	[aynı]	[aynı]	Nisâ
5.	Masa	[aynı]	Donatılmış sofra	Mâide
6.	Siğır	[aynı]	[aynı]	En'âm
7.	Al-Araf	[aynı]	Tefrik	A'râf
8.	Ganimet	[aynı]	[aynı]	Enfâl
9.	Tövbe	[aynı]	[aynı]	Tevbe
10.	Yunus	[aynı]	[aynı]	Yûnus
11.	Hud	[aynı]	[aynı]	Hûd
12.	Yusuf	[aynı]	[aynı]	Yûsuf
13.	Gök gürültüsü	[aynı]	[aynı]	Ra'd
14.	İbrahim	[aynı]	[aynı]	İbrâhîm
15.	Hecir	[aynı]	[aynı]	Hicr
16.	Arılar	[aynı]	[aynı]	Nahl
17.	Gece yolculuğu	[aynı]	[aynı]	İsrâ
18.	Mağara	[aynı]	[aynı]	Kehf
19.	Meryem	[aynı]	[aynı]	Meryem
20.	Ta-Ha	[aynı]	[aynı]	Tâhâ
21.	Nebiler	[aynı]	[aynı]	Enbiyâ
22.	Hac	[aynı]	[aynı]	Hac
23.	Müminler	[aynı]	[aynı]	Mü'minûn
24.	Nur	[aynı]	[aynı]	Nûr
25.	Al-Furkan	Ayırma	Kurtarıcı Vahiy	Furkân
26.	Şairler	[aynı]	[aynı]	Şu'arâ
27.	Karıncalar	[aynı]	[aynı]	Neml
28.	Anlatım	[aynı]	Hikâye	Kasas
29.	Örümcek	[aynı]	[aynı]	Ankebût
30.	Yunanlılar	[aynı]	Bizanslılar	Rûm
31.	Lokman	[aynı]	[aynı]	Lokmân
32.	Diz Çökme	İbadet	Secde	Secde
33.	Müttefikler	[aynı]	[aynı]	Ahzâb
34.	Saba	[aynı]	[aynı]	Sebe'
35.	Yaratıcı	[aynı]	Yaratıcı/Melekler	Fâtır
36.	Ya-Sin	[aynı]	[aynı]	Yâsîn
37.	Sıralı Melekler	Sıralılar	[aynı]	Sâffât
38.	Sad	[aynı]	[aynı]	Sâd
39.	Kalabalıklar	Gruplar	Topluluklar	Zümer
40.	Mümin Erkek	Affeden	İnanan	Mü'min
41.	Aşıkârca Bölünmüşler	Bölünmüşler	Aşıkâr Yapılmışlar	Fussilet
42.	Danışma	[aynı]	[aynı]	Şûrâ
43.	Süs	Altın Süsler	Altın Süs	Zuhruf
44.	Duman	[aynı]	[aynı]	Duhân
45.	Diz Çökmüş	[aynı]	[aynı]	Câsiye
46.	Al-Ahkaf	[aynı]	Kumullar	Ahkâf
47.	Savaş	Muhammed	[aynı]	Muhammed
48.	Zafer	[aynı]	Başarı	Fetih
49.	Dinlenme Odaları	Odalar	[aynı]	Hucurât
50.	Qaf	[aynı]	[aynı]	Kâf
51.	Püsküren rüzgârlar	Koşan	Püsküren	Zâriyât
52.	Sina Dağı	Dağlar	Sina Dağı	Tûr
53.	Yıldız	[aynı]	[aynı]	Necm

54.	Ay	[aynı]	[aynı]	Kamer
55.	Rahman	[aynı]	[aynı]	Rahmân
56.	Kesin Gelecek Gün	Kesin Gelecek Olay	[aynı]	Vâkıa
57.	Demir	[aynı]	[aynı]	Hadîd
58.	Danışan Kadın	Mücadele Eden/Israr Eden	Mücadele	Mücâdele
59.	Hicret	Toplanma	[aynı]	Haşr
60.	İmtihandaki Kadın	[aynı]	[aynı]	Mümteherine
61.	Savaş Çizgisi	Savaş formasyonu	[aynı]	Saf
62.	Toplanma	[aynı]	Cuma günü	Cuma
63.	Münafıklar	[aynı]	[aynı]	Münâfikûn
64.	Karşılıklı Aldatma	[aynı]	[aynı]	Tegâbûn
65.	Boşanma	Kovma	Boşanma	Talâk
66.	Yasak	[aynı]	[aynı]	Tahrîm
67.	Hükümet	Hâkimiyet	Hükümdarlık	Mülk
68.	Kuş Yüyü	[aynı]	Kuş Tüyü ya da Nun	Kalem
69.	Kaçılmaz Gün	Kaçılmaz	Kaçılmaz Olay	Hâkka
70.	Dereceler	Basamaklar	[aynı]	Meâric
71.	Nuh	[aynı]	[aynı]	Nûh
72.	Cinler	[aynı]	[aynı]	Cin
73.	Elbisesine Bürünmüş	Örtünmüş	[aynı]	Müzzemmil
74.	Kıyafetle Örtünmüş	Elbisesine Bürünmüş	[aynı]	Müddessir
75.	Yeniden Diriliş	Yeniden Diriltme	[aynı]	Kıyâmet
76.	İnsan	Zaman	İnsan	İnsân
77.	Gönderilenler	[aynı]	[aynı]	Mürselât
78.	Haber	[aynı]	[aynı]	Nebe
79.	Koparan	[aynı]	[aynı]	Naziât
80.	Kaşları çatmak	Kaşları çattı	[aynı]	Abese
81.	Sarıлма	Sarılarak Toplanma	Toplama	Tekvîr
82.	Yarıлма	[aynı]	Çatlayarak Yarıлма	İnfîtâr
83.	Eksik Ölçü ve Tartı	Ölçüleri Azaltan	Koparanlar	Mutaffifîn
84.	Yırtma	Yarıлма	[aynı]	İnşikâk
85.	Kuleler	Burç/Takım Yıldızı	Takım Yıldızı	Burûc
86.	Gece Otaya Çıkan	Gece Dolaşan	Gece Yıldızı	Tânk
87.	En Yüce	[aynı]	[aynı]	A'lâ
88.	Yargılama Günü	Örten	[aynı]	Gâşiye
89.	Şafak	Sabah Yıldızı	Şafak	Fecr
90.	Alan	Bölge	Şehir	Beled
91.	Güneş	[aynı]	[aynı]	Şems
92.	Gece	[aynı]	[aynı]	Leyl
93.	Güneşle Aydınlatan Gün	Gün Işığı	Gün Ortası Işığı	Duhâ
94.	Genişletme	[aynı]	Açma	İnşirâh
95.	İncir	[aynı]	İncir Ağacı	Tîn
96.	Kan Pıhtısı	Pıhtılaşmış Kan	Yapışkan Damla	Alak
97.	Al-Kadı	Belirtme	Kıymet	Kadir
98.	Açık delil	[aynı]	[aynı]	Beyyine
99.	Deprem	[aynı]	[aynı]	Zilzâl
100.	Hızlı Koşturtanlar	Süvarili Atlar	Hızlı koşanlar	Âdiyât
101.	Dehşetten Sersemletici	Kırılıp Yıkma	Darbe	Kâria
102.	Çoğaltma Gayreti	Çoğaltma	[aynı]	Tekâsür
103.	İkinci	Kader	[aynı]	Asr
104.	Müfteri	[aynı]	[aynı]	Hümeze

105.	Fil	[aynu]	[aynu]	Fil
106.	Kureyşliler	[aynu]	[aynu]	Kureyş
107.	Sadaka	[aynu]	Destek	Maûn
108.	Al-Kautsar	Bereket	Al Kautsar	Kevser
109.	Münkirler	[aynu]	[aynu]	Kâfirûn
110.	Yardım	[aynu]	Muzaffer yardım	Nasr
111.	Abu Laheb	Ölün/Hurma lifi	Abu Lahab	Tebbet
112.	Tek İläha Şehadet	İnancın Dürüstlüğü	Tevhid/Birlik	İhlâs
113.	Tan Kızılığı	Sabah Parlaklığı	Sabah Yıldızı	Felak
114.	İnsanlar	[aynu]	[aynu]	Nâs

Yukarıdaki incelemelerden ve anlamı verilen ayet ve surelerden anlaşılacağı üzere, Çekçedeki üç meâl hem kaynak ve hazırlama metodu hem de kullandığı dil ve stil bakımından birbirinden farklıdır. Veselý'nin meâli günümüzde artık kullanılmamaktadır, 1930'lu ve 1940'lı yıllarda çıkan eserin baskısı günümüzde zaten tükenmiştir. Yazarın tercümede kullandığı kaynak ve etkisi altında olduğu Katolik inanç gibi etkenler sebebiyle, bu meâli taraflı ve sübjektif olarak değerlendirmek mümkündür. Nykl'in meâline gelince kaynak ve dil bakımından daha hassas ve titiz olmasına ve konuya daha objektif yaklaşmasına rağmen, seçtiği kelimelerin arkaik olmasından dolayı okurlar için bu meâlin kullanılması biraz zordur. Çek Müslümanlar ve genel olarak Çek toplumu tarafından en sık kullanılan meâl Hrbek'in hazırladığı meâldir. Hrbek'in meâli 1970'li yıllardan beri devamlı basıldığı için kolay ulaşılabilir. Ufak eleştirilere rağmen hem kaynak ve metot, hem de dil açısından daha titiz ve hassas bir çalışma olarak nitelendirilebilir. Ayrıca meâlin ön ve arka kısımlarında bulunan tarihî, kültürel ve dinî inceleme ve yorumlamalar, İslam'dan pek haberi olmayan 'lâik' toplum için de oldukça büyük önem taşımaktadır.

Var olan meâllerden her biri belli bir bakış açısından, ideolojiden veya bilimsel bağlamdan etkilenmiştir. Veselý Katolik rahibi olduğundan, doğal olarak hazırladığı meâli inandığı ilkeler doğrultusunda okurlarına sunmuştur. Nykl ve Hrbek ise, o dönemde bilim çalışmalarda güçlü ve etkili olan oryantalizmin etkisi altında kalmıştır. Bunların çalışması, Veselý'ye göre dil yönünden daha iyi olmasına rağmen, bazı konularda o dönemdeki Arabistik ve İslamistiğin getirdiği fikirlerden kurtulamamıştır. Bu nedenle, onların tercümelerinde sübjektif bazı yorumlar bulunur. Hrbek'in Kur'an meâlini hazırladığı dönemde, bu etkilere ek olarak komünizm ideolojisi de eklenmiştir. Daha önce de söylendiği üzere, surelerin kronolojik yazılımı gibi hususlar, komünizmin dinî eseri yayınlamadaki isteksizliği nedeniyledir. Hrbek'in meâli bu nedenle aslında bir bilimsel eser oluşturma gayesiyle yayınlanmıştır. Bu ideolojik izler, doğal olarak hem Hrbek'in meâlinde, hem de önsöz ve açıklamasında da hissedilir. Komünizm dönemi bittikten sonra dinî özgürlüğün ilan edildiği dönemimizde yeni meâl hazırlama çalışmalarının başlaması uygun olacaktır. Sonuç olarak, Çekçede yeni bir meâl hazırlanması gerektiği bu makalede gösterilen nedenlerden ötürü artık bir zorunluluk hâlini almıştır ve Çekçe, yeni bir Kur'an meâli yazarını beklemektedir.

KAYNAKÇA

- ATAY, Ali Tayfun (2004). *Din Üzerine Antropolojik İncelemeler*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- BALJON, Johannes Marinus Simon (1961). *Modern Muslim Koran Interpretation (1880-1960)*, Leiden: E. J. Brill.
- BOWIE, Fiona (2002). *The Anthropology of Religion*, Oxford: Blackwell Publishers.
- BUCAILLE, Maurice (1985). *Tevrat, İnciller, Kur'an-ı Kerim ve Bilim*, İzmir: Türkiye Öğretmenler Vakfı.
- BUDOVEC, Václav Budoveçli; REJCHRTOVÁ, Noemi (ed.) (1989). *Antialkorán*, Prag: Odeon.
- EHRMAN, Bart D. (2006). *Studies in the Textual Criticism of the New Testament*, Boston: Brill Academic Publishers.
- HAMIDULLAH, Muhammad (1976). "Ivan Hrbek, Kur'an-ı Kerim Çekoslovak dilindeki Yeni Tercümesi, Prag, 1972", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, C. VI/3-4, s. 229-234.
- HAMIDULLAH, Muhammad (1993). *Kur'anı Kerim Tarihi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- HAVILAND, William A. (2008). *Kültürel Antropoloji*, Çev. Deniz Erguvan, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- HRBEK, Ivan (1972). *Korán*, Prag: Odeon.
- KARAMAN, Hayrettin (2007) [et alii]. *Kur'an Yolu, Türkçe Meal ve Tefsir*, C. I–IV, 3. Baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- KROPÁČEK, Luboš (1993). *Duchovní Cesty Islámu*, Prag: Vyšehrad.
- KÜNG, Hans; van Ess, Josef (1998). *Křesťanství a Islám*, Prag: Vyšehrad.
- MENDEL, Miloš; [et alii]. (2007). *Islám v Srdci Evropy: Vlivy Islámské Civilizace na Dějiny a Současnost Českých Zemí*, Prag: Academia.
- RODWELL, John Medows (trans.) (1963 [1909]). *The Koran*, London: J. M. Dent & Sons.
- SAĞOL, Gülden (1997). "Kur'ânın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerine Yapılan Çalışmalar", *Türklük Bilgisi Araştırmaları*, S. 8, s. 379-396.
- Svatý Korán s komentářem od Abdullaha Yusufa Alího* (2007) Kur'an, Çev. Ivan HRBEK; Tefsir Çev. Josef PROCHÁZKA, Prag: A. M. S.
- TABATABA'I, Muhammad Husayn (1987). *The Qur'an in Islam: its impact and influence on the life of Muslims*, Londra: Zahra.
- The Milwaukee Journal, 21 Ağustos 1941: 40.
- YILDIRIM, Suat (2006). *Oryantalistlerin Yanılgıları: Oryantalistlerin İslâm Araştırmaları Üzerine Düşünceler*, İstanbul: Ufuk Kitap Yayınları.